

Goniec

gminny

Nr 1/2022

MYŚLAMI JESTEŚMY Z UKRAINĄ

W NUMERZE:

Grębczin. Budowa z kłopotami

- str. 2

Autobus nr 35 ma nową trasę

- str. 3

Dzienny Dom „Senior +” w Gronowie

- str. 4

Rozmowa z Maciejem Wydrzyński, mieszkańcem Mierzynka, który został konsulem honorowym Peru

- str. 7

Następne wydanie „Gońca” w kwietniu

Budżet gminy na 2022 rok

Na co wydamy pieniądze?

W tym roku gmina Lubicz na inwestycje planuje przeznaczyć 22 miliony złotych. Najważniejsze to budowa dróg oraz sieci wodociągowej pod Drwęcą, która ma poprawić ciśnienie wody w kranach.

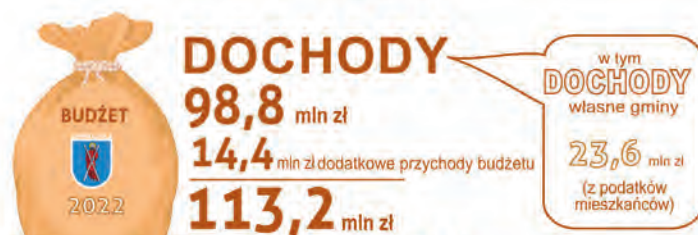
Budżet gminy Lubicz po stronie wydatków w tym roku wyniesie ponad 113 mln zł. Kwota wydaje się bardzo duża, ale część z tych środków, to pieniądze celowe, które muszą być wydane na określone zadania i nie ma możliwości przeznaczenia ich na inne. Takimi dziedzinami są również dwie największe pozycje w budżecie, czyli pomoc społeczna z 20 mln zł oraz oświata pochłaniająca 39 mln zł. W tym roku do edukacji gmina dodatkowo dopłaci 12 mln zł, ponieważ dotacja przekazywana przez państwo, co dzieje się od wielu lat, nie starcza na wszystkie potrzeby.

Władze gminy, mimo oszczędzających się dochodów, starają się jak najwięcej pieniędzy wykroić na inwestycje. W tegorocznym budżecie to 22 mln zł. - Znaczną część przeznaczymy na nowe obiekty kubaturowe, czyli przedszkole ze żłobkiem w Lubiczu Górnym za 7,2 mln zł oraz Centrum Opiekuńczo-Mieszkańciewo w Gronowie za 4,6 mln zł – mówi wójt Marek Nicewicz.

Bardzo istotnym, ale też kosztownym i skomplikowanym przedsięwzięciem będzie budowa wodociągu pod Drwęcą między Lubiczem Dolnym a Górnym, który ma zwiększyć bezpieczeństwo dostaw wody w gminie, a przede wszystkim sprawić, że ciśnienie w kranach będzie odpowiednie.

- Niestety, wszystko drożeje, znacznie podrożał również koszt budowy kilometra drogi, w związku z czym musieliśmy zweryfikować nasze plany dotyczące tego roku – mówi wójt Marek Nicewicz. - Na pewno powstanie bardzo potrzebna i oczekiwana ul. Szkolna w Grębczinie, droga do jednostki w Gronowie, ul. Olshynowa w Krobi, ale także inne ważne dla poszczególnych miejscowości.

Gospodarka odpadami kosztuje nas 4,7 mln zł, utrzymanie dróg 4,2 mln

zł, kursowanie komunikacji publicznej (MZK i busy) 2,7 mln zł, oświetlenie ulic – 2,2 mln zł.

Warto wiedzieć, że każda gmina dysponuje określonym budżetem pochodzącym m.in. z podatków, dotacji i subwencji, a w jego ramach jest zobowiązana do

przepisy, z czego co roku jest rozliczana przez powołane do tego instytucje.

Pełen budżet gminy jest dostępny na www.lubicz.pl w zakładce Rada/Uchwały. Tegoroczna uchwała budżetowa została przez radnych przegłosowana 30 grudnia 2021 roku.

(KM), (JN)

Fotorelacja z tegorocznego lubickiego finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – str. 5. Fot. (BNL)

Problemem usunięcie kolizji z nigdzie nieodnotowanymi sieciami podziemnymi

Budowa Toruńskiej z kłopotami

Cierpliwość mieszkańców została wystawiona na dużą próbę. - Przez dwa lata modernizowany jest kilometr drogi na granicy miasta Torunia i gminy Lubicz, czyli ul. Kresowa i Toruńska – mówią. - Dlaczego tak jest? – pytają zniecierpliwieni.

Budowa ul. Toruńskiej w Grębocinie niemal od początku była związana z trudnościami. Konieczność wykonania bardzo głębokich wykopów, aby ułożyć kanalizację deszczową z zachowaniem odpowiednich spadów, niespodzianki w postaci nigdzie nieodnotowanych sieci podziemnych, kolizja z siecią gazową i konieczność jej przebudowy przez DUON oraz kolizje energetyczne, których przebudowa wymaga zatwierdzenia przez Energe. Dodatkowo w marcu ubiegłego roku, z powodu braków kadrowych wywołanych pandemią, wykonawca, czyli Transbruk, ograniczył zakres wykonywanych prac, natomiast w lipcu 2021 zszedł z placu

Prace są wykonywane wszędzie tam, gdzie nie kolidują z infrastrukturą podziemną.
Fot. (BNL)

budowy do czasu usunięcia wymienionych wyżej kolizji.

We wrześniu 2021 r. gmina poinformowała wykonawcę o usunięciu większości kolizji, wskazując tym samym, że może on wrócić na plac budowy. Później wielokrotnie prosiła wykonawcę o wznowienie robót. Ostatecznie w styczniu br. wezwała wykonawcę do powrotu na plac budowy.

Od kilku tygodni prowadzone są prace od strony DK15 i będą wykonywane wszędzie tam, gdzie nie występują już kolizje z infrastrukturą podziemną. Najgorzej sytuacja wygląda na skrzyżowaniu z ulicą Jesienną - to tu w ziemi jest najpoważniejsza kolizja z kablem elektroenergetycznym. Jeszcze w lutym odbędzie się spotkanie z dyrektorem

Energa Operator, które powinno przyjąć rozstrzygnięcie patowej sytuacji.

- Chcielibyśmy przeprosić mieszkańców za przedłużającą się przebudowę ulicy i prosimy jednocześnie o jeszcze chwilę cierpliwości – mówi Dorota Pruszyńska, kierownik Referatu Inwestycji i Rozwoju Urzędu Gminy Lubicz – Niestety, przy budowie dróg najbardziej czasochłonne i problematyczne jest to, czego później nie widać, czyli prace przy infrastrukturze podziemnej. Zapewniam, że często jeździmy wraz z inspektorami nadzoru w teren i wiemy, że prowadzone roboty budowlane powodują utrudnienia w poruszaniu się ulicą Toruńską, zarówno dla kierowców, jak i pieszych. Cała ulica jest nadal placem budowy i jeśli teraz lampy czy słupy stoją chwilowo na środku chodników, to nie oznacza, że tam pozostaną.

- Firma na wykonanie prac ma czas do końca czerwca i tego terminu nie chcemy już przekładać - dodaje pani kierownik.

(RED.)

Naprawiamy, remontujemy, uzupełniamy, budujemy...

Krótki przegląd prac w sołectwach

Oto minirelacja z prac prowadzonych w różnych miejscach naszej gminy. Większy materiał zamieścimy w następnym numerze „Gońca”.

Świetlica w Grabowcu jest już wyremontowana! Zyskała nie tylko sala główna, ale także kuchenka i zupełnie nowe toalety.

Naprawiamy, uzupełniamy, stawiamy nowe tablice, gabloty i skrzynki na „Gońca” oraz na wymianę książek. Usuwamy skutki pogodowych anomalii,

naprawiamy wiaty, zamykamy, łatamy, uzupełniamy, równamy drogi, ale obecnie tylko tam, gdzie jest to konieczne, bo roboty tego typu w styczniu i lutym, przy takiej pogodzie kończą się zwykle fiaskiem.

Działa już nowa pętla autobusowa przy kościele w Lubiczu Górnym (o tym szerzej na str. 3), a w Lubiczu Dolnym stoi nowa, estetyczna wiata przystankowa, kolejna posiada nowe oznakowanie.

W Gronowie przy dawnym budynku szkoły, w związku z nowymi funkcjami jakie zyskał budynek (więcej str. 4), mamy nowy parking.

W Grębocinie na ul. Rogowskiej są już specjalne progi zwalniające.

A w Brzezinku właśnie trwa remont świetlicy.

(JN), Fot. (TB)

Na skutek wichur i aktualnej pogody konieczne są dziesiątki drobnych napraw

W pełni wyremontowana świetlica w Grabowcu

Gronowo, Młyniec Pierwszy i Jedwabno

Nowe drogi

Dla tych miejscowości są dobre informacje. Zostaną tam zmodernizowane niezwykle ważne w okolicy drogi.

Pierwsza z nich tzw. droga do jednostki w Gronowie, powstanie kosztem 1,9 mln zł, przy wsparciu z Funduszu Dróg Samorządowych, druga to droga pomiędzy Młyncem Pierwszym a Jedwabnem. Tu

inwestycja możliwa jest dzięki finansowaniu przez powiat toruński. Na jej końcu – w centrum Jedwabna, dzięki pieniądзом z funduszu sołectkiego budżetu gminy Lubicz, zostanie kompleksowo zmodernizowany skwer przy skrzyżowaniu. O postępie zapowiadanych inwestycji będziemy informować.

(JN)

Ulica Szkolna w Grębocinie

Będzie bezpieczniejsza

Nadszedł czas na poprawienie bezpieczeństwa i komfortu dojazdu do szkoły w Grębocinie poprzez remont -poszerzenie ul. Szkolnej.

Dotychczas, pomimo wybudowania nowoczesnej szkoły, boisk, hali, prowadząca do tych obiektów droga była tak wąska, że mijające się na niej samochody musiały

wjeżdżać na chodnik. Teraz to się zmienia. Najpierw poszerzenia i nowej nawierzchni doczeka się odcinek od Olsztyńskiej do ul. Poprzecznej, w następnym etapie pozostała część do skrzyżowania z ul. Mostową. Ze względów bezpieczeństwa na ul. Szkolnej będą wbudowane dwa progi zwalniające w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły.

(JN)

Lubicz Górny. Jest już nowa pętla

Autobusy linii nr 35 zniknęły z ul. Lipnowskiej

Od 26 lutego autobus MZK jeździ ul. Lipnowską w Lubiczu Górnym. Zmiana mogła wejść w życie dzięki wybudowaniu obiecanej przez wójta pętli przy ul. Piaskowej.

Jak już pisaliśmy w „Gońcu gminnym”, poruszanie się autobusu linii nr 35 po ul. Lipnowskiej powodowało liczne problemy związane m.in. z bezpieczeństwem pieszych i kierowców. Dochodziło też do stłuczek i uszkodzeń pojazdów, dlatego w 2020 roku wójt Marek Nicewicz zdecydował o zmianie organizacji ruchu na tej ulicy oraz wybudowaniu pętli autobusowej z prawdziwego zdarzenia.

Przy okazji chcielibyśmy poinformować, że gmina szykuje się do modernizacji tej najstarszej, zabytkowej ulicy w Lubiczu Górnym.

Linia nr 35 zmieniła trasę 26 lutego. Autobus zamiast w ul. Lipnowską, wjeżdża w Bankową, zatrzymuje się na nowym przystanku naprzeciwko Polomarketu, a następnie jedzie na nową pętlę przy ul. Piaskowej. Tutaj jest przystanek dla wysiadających i miejsce oczekiwania autobusu na rozpoczęcie nowego kursu. W drodze do Torunia „35” zabierze mieszkańców z dotychczasowego przystanku na wysokości ul. Rataja 8, a następnie z przystanku przy Rossmanie. Opisaną trasę prezentujemy także na mapce.

- Będziemy się przyglądać, jak funkcjonuje to rozwiązanie i czy na przykład nie wpłynie ono na tamowanie ruchu na ul. Bankowej – mówi wójt Marek Nicewicz.

To nie wszystkie zmiany związane z usprawnieniem komunikacji pu-

blicznej w gminie Lubicz. O reszcie będziemy informowali na bieżąco w kolejnych wydaniach Gońca, a wcześniej także w naszych innych kanałach informacyjnych – na www.lubicz.pl, FB Gmina Lubicz i w Newsletterze Gminy Lubicz.

Warto jednak już teraz zaznaczyć, że gmina zamierza wprowadzić nową linię o roboczej nazwie 135, której celem będzie szybsze, zgodne z rozkładem dowiezienie pasażerów z Krobi do Torunia, bez zbędnego krążenia po osiedlu w Lubiczu Górnym.

Ta zmiana powinna nastąpić pod koniec kwietnia. W Urzędzie Miasta Torunia (MZK jest spółką miejską) trwają prace nad opracowaniem szczegółów, w tym rozkładu jazdy. Linia nr 135 będzie pilotażową, wpisującą się jako jedna z pierwszych, w kompleksowe zmiany komunikacyjne Torunia.

Gród Kopernika rozpoczyna bowiem ograniczanie wjazdu pojazdów do centrum miasta, m.in. na Plac Katarzyny, budując centra przesiadkowe Park & Ride przy ul. Olimpijskiej i ul. Dziewulskiego. To do nich dojedzie linia 135, skąd będzie można przesiąść się na inne docelowe linie w ramach tego samego biletu. Tak samo w przyszłości, zgodnie z założeniami władz Torunia i spółki komunikacyjnej, mają funkcjonować inne linie z naszej gminy.

Władze gminy Lubicz współpracują w tej sprawie z Toruniem, tak, aby jak najlepiej zabezpieczyć interesy naszych mieszkańców.

(KM)

Nowa pętla autobusowa przy ul. Piaskowej w Lubiczu Górnym koło lasu

Nowy chodnik z funduszu

Gmina Lubicz co roku przeznaczająca dla sołectw pieniądze, o których wydaniu decydują same sołectwa. Fundusz sołecki w ubiegłym roku wyniósł prawie 682 tys. zł, w tym ponad 735 tys. zł. To właśnie z swojego funduszu Gronowo, we współpracy z parafią, zbudowało chodnik, który ma zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców udających się w stronę centrum wsi. Fot. (TB)

Co powiedzieliście w ankiecie?

Powrót szynobusa

31 stycznia marszałek Piotr Calbecki zainaugurował ponowne uruchomienie przewozów pasażerskich na trasie Toruń – Sierpc przez Lubicz Dolny.

Projekt zakłada także powstanie przystanków kolejowych w miejscach wynikających z potrzeb komunikacyjnych mieszkańców. W przypadku naszej gminy rozważa się opcję budowy nowego przystanku w Lubiczu Górnym. Zresztą od lat w planach miejscowych Lubicza Górnego przewiduje się miejsce pod budowę nowego przystanku kolejowego z możliwością dostępu do bezpłatnego parkingu dla pasażerów. W ubiegłym roku w ankiecie zapytaliśmy mieszkańców, czy byłiby zainteresowani korzystaniem z linii kolejowej do Torunia.

93,5 proc. respondentów zadeklarowało regularne korzystanie z takich połączeń. Najwięcej, bo 44 proc. osób uznało, że szynobus powinien kursować co 20 minut, a 35,2 proc. - co 10 minut.

Oprócz wypełnienia ankiety poprosiliśmy też mieszkańców o wyrażenie swojego zdania w komentarzach na FB Gmina Lubicz. Post stał się niezwykle popularny.

- Ciekawe propozycje mieszkańcy mieli odnośnie miejsca lokalizacji przystanku – mówi wójt Marek Nicewicz. - Poza wskazanym przez nas miejscem, pojawiły się jeszcze dwa inne. Wszystkie będą rozważane na etapie rozmów nad tym projektem. Kluczowe jest tu stanowisko PKP Polskie Linie Kolejowe.

(KM)

Dzienny Dom „Senior +” w Gronowie

Razem weselej i łatwiej. Chce się żyć!

Wielu z nich dużą część swojego czasu spędzało samotnie. Dziś stanowią wspierającą się grupę koleżanek i kolegów. Rozwijają swoje umiejętności, ćwiczą, rehabilitują się i zdecydowanie częściej uśmiechają.

W oczach panów Józefa i Jerzego z Gronowa widać radość, kiedy razem z innymi seniorami wyciskają ostatnie chwile karnawału jak cytrynę. Za kilka dni, choć już po ukazaniu się tego numeru „Gońca”, będą wspólnie zająć się pączkami. Celebrowanie różnych okoliczności w Dziennym Domu „Senior +” w Gronowie jest oczywiste. Seniorzy wspólnie jedzą obiady, a przy porannej kawie opowiadają o tym, co dla nich ważne. Niektórzy mają wrażenie, że zaczęli tu nowe życie. Weselsze i łatwiejsze.

Dzienny Dom „Senior +” w Gronowie działa od stycznia br. Ponad 40 osób z terenu całej gminy, którzy zgłosili się do programu, korzysta ze świeżo wyremontowanego i w pełni wyposażonego obiektu po byłej szkole o powierzchni ponad 360 metrów kwadratowych. W maju ubiegłego roku gmina Lubicz pozyskała dotację z budżetu państwa w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na remont budynku w wysokości 400 000 zł. Seniorzy do dyspozycji mają m.in. nowoczesną kuchnię, część wypoczynkową z kanapami i stanowiskami komputerowymi, salę do fizjoterapii ze sprzętem do ćwiczeń, pokoje poradnictwa, łazienki. Wszystko dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. To takie sanatorium na miejscu.

Osoby po 60. roku życia mogą tutaj skorzystać m.in. z prowadzonych przez anima-

Uczestnicy projektu panowie Józef i Jerzy z Gronowa. Fot. Nadesłane

torów warsztatów rozwijania umiejętności i zainteresowań, fizjoterapii, poradnictwa zdrowotnego, psychologicznego, prawnego oraz socjalnego. Ćwiczą i chodzą na spacer. - Działania te mają na celu aktywizację seniorów, zagospodarowanie im czasu wolnego, a w konsekwencji dłuższe zachowanie sprawności psychofizycznej – mówi Marta Rębska z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiczu, który prowadzi placówkę.

„Senior +” w Gronowie jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30. Aż 12 mieszkańców Gronowa ma swój drugi dom na miejscu. Osoby spoza tej miejscowości są specjalnie dowożone.

- Widzimy, jak pobyt w tym domu pozytywnie wpływa na uczestników, mają więcej energii i chęci do działania, stanowią dla siebie grupę samopomocy – dodaje Marta Rębska.

Lubicki GOPS prowadzi z powodzeniem od kilku lat także drugą podobną w formule placówkę - Klub „Senior+” w Lubiczu Górnym, w której obecnie realizowany jest projekt współfinansowany ze środków europejskich pt. Klub Wsparcia Seniora „Nad Drwęcą”. Łącznie z obu propozycji korzysta ponad 60 seniorów z naszego terenu. Obie wspierane są finansowo także z budżetu gminy Lubicz. (KM)

Uczestnicy gronowskiego domu Senior+ w czasie odwiedzin wójta Marka Nicewicza. Fot. Archiwum

Panie po przerwie macierzyńskiej wspieramy w rozwoju zawodowym

Jak można dostać dobrą pracę?

Anita Piotrowska z Grabowca zgłosiła się do projektu Aktywizacja w Klubie Integracji Społecznej „Nad Drwęcą”. Staż odbyła w Szpitalu Miejskim w Toruniu, a od kilku miesięcy pracuje już tam na stałe.

Pani Anita w swoim miejscu pracy w administracji szpitala. Fot. Nadesłane

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu kończy właśnie realizację kolejnej edycji projektu Aktywizacja KIS „Nad Drwęcą”. W ciągu dwóch lat wzięło w nim udział 29 mieszkanki gminy Lubicz, które przede wszystkim z powodu przerwy związanej z macierzyństwem miały problemy z powrotem na rynek pracy. Panie otrzymały wsparcie w postaci m.in. warsztatów treningu interpersonalnego, doradztwa zawodowego, różnorodnego poradnictwa specjalistycznego, szkoleń zawodowych oraz płatnych staży u pracodawców oraz pośrednictwa pracy.

Rezultat? Ponad 70 procent uczestniczek projektu pracuje. - To duży sukces zważywszy na to, że okres realizacji projektu nałożył się na trwającą pandemię koronawirusa – mówi Anna Sikorska, dyrektor lubickiego GOPS.

Jedną z tych osób jest Anita Piotrowska z Grabowca: - Staż zawodowy w Szpitalu Miejskim w Toruniu na stanowisku referent realizowałam w okresie od grudnia

2020 r. do maja 2021 r. Był to czas wzmoczonego wysiłku i uczenia się nowych rzeczy, ponieważ wówczas całkowicie zmieniłam swoje kwalifikacje. W trakcie stażu cały czas mogłam liczyć na wsparcie doradcy zawodowego, uczestniczyłam też w coachingu zawodowym. W efekcie wszystkich podejmowanych przeze mnie działań w czerwcu ubiegłego roku otrzymałam propozycję zatrudnienia w administracji szpitala w oparciu o umowę o pracę na pełen etat. W szpitalu pracuję do dziś, z czego jestem bardzo zadowolona.

Justyna Wileńska Dyrektor Specjalistycznego Szpitala Miejskiego im. Mikołaja Kopernika w Toruniu mówi: - Współpracujemy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubiczu w ramach projektu Aktywizacja w KIS nad Drwęcą od dwóch lat. Trzy uczestniczki tego projektu odbyły u nas staże zawodowe w administracji szpitala – wszystkie

otrzymały też po odbyciu stażu propozycję zatrudnienia, w ramach umowy o pracę, na pełen etat. Obecnie w naszym szpitalu zatrudniona jest jedna z uczestniczek projektu, zaś dwie w lutym kończą staż zawodowy i rozpoczną pracę w marcu. Dzięki współpracy z GOPS trafiają do nas panie, które przeszły proces diagnozy zawodowej i mają odpowiednie kompetencje oraz świadomość, jaką pracę chciałyby wykonywać. Są to osoby zmotywowane do pracy. Dodatkowo w trakcie półrocznego stażu możemy sprawdzić i przyuczyć przyszłych pracowników do konkretnych zadań. Przy zatrudnieniu uczestniczek projektu korzystamy również z możliwości zatrudnienia wspieranego – dotacji z Powiatowego Urzędu Pracy. Gmina Lubicz na realizację projektu pozyskała 85 proc. dofinansowania z Funduszy Europejskich.

Opr. (KM)

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

Taki był nasz lokalny finał!

wielka orkiestra
świątecznej
pomocy

W Orkiestrze zagraлиśmy już po raz trzeci pod batutą szefowej lubickiego sztabu Katarzyny Galki.

Nasza gminna drużyna sztabowa, rozlokowana w Lubiczu Dolnym, Lubiczu Górnym, Złotorii, Grębocinie, Rogowie, Rogówku, Gronowie, Młyńcu Drugim i Józefowie liczyła ponad 100 osób, wśród których było 31 wolontariuszy mobilnych oraz 19 punktów z puszkami stacjonarnymi. Pozostali to strażacy, przedsiębiorcy, mieszkańcy, radni, sołtyśi, urzędnicy, wójtowie – po prostu or-

ganizatorzy. Efektem jest zebrana kwota 127.068 zł i 21 groszy oraz 44 euro i 4 funty. To dużo więcej niż w poprzednim roku, ale nie o rekord tu chodziło. Cel jakim było zebranie funduszy dla zapewnienia najwyższych standardów diagnostyki i leczenia wzroku u dzieci, został osiągnięty. Ogromne podziękowania należą się wszystkim, bez wyjątku, którzy choć trochę przyczynili się do końcowego sukcesu. Jak to wyglądało zobaczcie w fotorelacji, a więcej zdjęć znajdziecie na profilu FB Sztab WOŚP Lubicz.

(JN). Fot. Archiwum/Nadesłane

Młodzi biegacze

Grochówka w Grębocinie

Turniejowo w Złotorii

Kiermasz w Lubiczu Dolnym

Pierwsi na mecie nordic walking

Miłośniczka czytania

Poczęstunek w Młyńcu Drugim

Pomoc płynąca prosto z serca

Dziela się sobą

Dawcy krwi z naszej gminy co roku oddają około 70 litrów tego cennego płynu, ratując życie potrzebującym.

Klub Honorowych Dawców Krwi Gminy Lubicz w tym roku rozpoczyna już siódmy rok swojej działalności. To dzięki niemu kilka razy w roku przyjeżdża do gminy krwiobus z Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Bydgoszczy.

W klubie jest ok. 40 członków, którzy oddają krew tak często, jak tylko mogą. W tym gronie znajdują się także krwiodawcy posiadający odznaczenie Zasłużony dla Zdrowia Narodu, z Dariuszem Kowalskim z Lubicza Górnego na czele, który potrzebującym oddał już ok. 60 litrów swojej krwi.

W akcjach biorą udział także osoby niezrzeszone w klubie. W ostatniej po raz pierwszy krew oddało pięć osób. Odbyła

się ona 29 stycznia w ramach Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. – Brzydka pogoda nie odstraszyła chętnych. 40 osób podzieliło się częścią siebie, co dało 18 litrów – mówi Mariola Falkowska, prezes lubickiego klubu, dziękując tym osobom razem z sołtys Lubicza Dolnego Alicją Zielińską i radną Teresą Kławińską, która była inicjatorką powstania gminnego koła. To właśnie te trzy panie od lat czuwają nad przebiegiem każdej akcji krwiodawstwa w gminie.

W tym roku akcje zaplanowano na 9 kwietnia, 25 czerwca, 27 sierpnia i 29 października.

Mariola Falkowska oddających krew zachęca do wstąpienia do klubu. Teresa Kławińska dodaje: - Raz w roku spotykamy się w szerszym gronie, także m.in. z radnymi i panem wójtem, by wymienić się doświadczeniami i po prostu porozmawiać.

(KM)

Na zdjęciu m.in. radna Teresa Kławińska, prezes klubu Mariola Falkowska i wójt Marek Nicewicz

Wydarzenie dla pań

Spacer z kijami

Panie z gminy Lubicz zapraszamy do świętowania Międzynarodowego Dnia Kobiet na sportowo.

Z tej okazji wspólnie z sołectwem Kopanino organizujemy w niedzielę 13 marca specjalny damski spacer z kijkami lub przejazd rowerowy na trasie Lubicz Górny – Kopanino, zakończony spotkaniem na słodko, konkursami, zabawą loteryjną, upominkami i pamiątkowymi zdjęciami.

Finał wydarzenia przewidzieliśmy o godz. 13.00 pod świetlicą w Kopa-

nie, skąd odwieziemy panie zorganizowanym transportem na miejsce startu. Ze względów pandemicznych oraz organizacyjnych obowiązują nieskomplikowane zapisy: wystarczy zadzwonić pod nr tel. 56 674 40 16 lub napisać e-maila na adres kultura@lubicz.pl, zgłaszając chęć udziału ze wskazaniem czy w wersji noric walking czy rowerem. W ramach tego kontaktu podamy również szczegóły imprezy.

(JN)

Ochrona środowiska

Źródła ciepła

Przypominamy, że każdy właściciel lub zarządca nieruchomości do końca czerwca 2022 r. musi złożyć deklarację źródeł ciepła i spalania paliw do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). To obowiązek ogólnopolski.

Budowę systemu powierzono Głównemu Urzędowi Nadzoru Budowlanego.

Deklarację składamy:

w formie elektronicznej, czyli przez internet na stronie <https://zone.gunb.gov.pl>. – jest to najszybszy oraz najwygodniejszy sposób. Oprócz tego, że umożliwia on oszczędność czasu, a także

pieniędzy, niewątpliwą jego zaletą jest również fakt, że deklarację można złożyć nie wychodząc z domu;

lub w formie papierowej – wypełniony dokument można wysłać listem albo dostarczyć do Urzędu Gminy Lubicz.

Na wysłanie deklaracji jest czas do końca czerwca 2022 r. w przypadku budynków już istniejących, a w przypadku nowo powstałych obiektów 14 dni od uruchomienia nowego źródła ciepła lub spalania paliw.

Stosowne wzory deklaracji oraz informator dla właścicieli i zarządców budynków znajdziecie na www.lubicz.pl.

Opr. (KM)

Dla niepełnosprawnych i ich rodzin

Proponujemy wsparcie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu prowadzi rekrutację uczestników do dwóch programów finansowanych w ramach Funduszu Solidarnościowego.

- „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022. Pomoc w postaci usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej ma na celu zapewnienie wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności w miejscu zamieszkania oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.

- „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022. Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Więcej o programach: www.gopslubicz.pl lub Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu, ul. Toruńska 56, 87-162 Lubicz Dolny, tel. 56 674 21 55, adres e-mail: gopslubicz@home.pl.

(MR)

Wyjaśniamy zasady

Dodatek osłonowy

Kto może liczyć na to świadczenie? I co należy zrobić?

Dodatek przysługuje osobom prowadzącym gospodarstwo jednoosobowe oraz osobom prowadzącym gospodarstwo wieloosobowe.

Kryterium dochodowe kwalifikujące do przyznania świadczenia wynosi: w gospodarstwie jednoosobowym 2100 zł, w gospodarstwie wieloosobowym 1500 zł na osobę.

Wysokości są uzależnione od deklarowanego źródła ciepła: 400 zł/500 zł dla gospodarstwa 1-osobowego, 600 zł/750 zł dla gospodarstwa 2-, 3-osobowego, 850 zł/1062,50 zł dla gospodarstwa 4-, 5-osobowego, 1150 zł/1437,50 zł dla gospodarstwa 6-osobowego i większego.

W związku z sytuacją epidemiczną preferuje się wrzucanie wypisanych wniosków (można je pobrać ze strony www.gopslubicz.pl) do skrzynki

podawczej GOPS umieszczonej na budynku B (Urząd Stanu Cywilnego) lub przesłanie ich elektronicznie przez platformę e-PUAP.

Wnioski przyjmujemy również we wspomnianym budynku B Urzędu Gminy Lubicz, gdzie na parterze mieści się dział świadczeń rodzinnych GOPS-u.

Wniosek należy złożyć do 31 października 2022 r. Dokumenty złożone po tym terminie pozostaną bez rozpatrzenia.

Świadczenia przyznane na wnioski złożone do 31 stycznia będą wypłacane w dwóch równych ratach (do 31 marca i do 2 grudnia).

Świadczenia przyznane na wnioski złożone od 1 lutego zostaną wypłacane w jednej transzy do 2 grudnia 2022 r.

W przypadku pytań prosimy o kontakt pod numerami telefonów: 500280473, 500280657.

Opr. (KM)

Mieszkańców już dziś chciałbym zaprosić na spotkanie z ambasadorem

Smaczna kuchnia i egzotyczne widoki

ROZMOWA Z MACIEJEM WYDRZYŃSKIM Z MIERZYNKA,
honorowym konsulem Republiki Peru w Polsce

- W ubiegłym roku został Pan honorowym konsulem Peru w Polsce. Wszystko zaczęło się od parlamentarnej polsko-peruwiańskiej grupy przyjaźni, której jeszcze jako poseł był Pan przewodniczącym. Tylko dlaczego akurat Peru? Dla Polski to dość odległy i egzotyczny kraj.

- W Peru jestem zakochany od podstawówki, to kawał czasu. Zaczęło się niewinnie, od książek Ericha von Danikena. Te prowadziły mnie po niesamowitych miejscach w Ameryce Łacińskiej, opowiadając historie o dawnych bogach, świętych miejscach, o wierzeniach i kulturze dla nas bardzo egzotycznej. Proszę pamiętać, że nie było wtedy dostępu do Internetu, a wyobraźnia jeszcze bardziej potęgowała te tajemnice. Szczególnie przemawiały do mnie teorie dotyczące paleoastronautyki, czyli wpływu odwiedzin przez przedstawicieli obcych cywilizacji na rozwój naszej planety w zamierzonych czasach.

Kiedy zostałem posłem na Sejm RP w 2011 r. poza całą pracą parlamentarną w swoim okręgu wyborczym, w Warszawie i Radzie Europy w Strasburgu, przewodniczeniu komisjom ds. Unii Europejskiej i ds. Skarbu Państwa, zależało mi, aby ze względu na moje zainteresowania wejść w skład prestiżowej Komisji ds. Służb Specjalnych i powołać Parlamentarną Bilateralną Grupę Polsko-Peruwiańską.

Oba cele udało mi się zrealizować, choć pierwszy był nie lada wyzwaniem, gdyż procedura sprawdzania i weryfikacji przez ABW w celu dopuszczenia do informacji tajnych i ściśle tajnych była długa i niezwykle skrupulatna. Czasem miałem wrażenie, że służby wiedzą o mnie więcej niż ja sam. Zostałem też przewodniczącym grupy polsko-peruwiańskiej, która z biegiem czasu stała się jedną z największych grup Ameryki Łacińskiej w polskim parlamencie.

- Jak wygląda proces nominacji na stanowisko konsula? Wspominał mi Pan, że trwa to dość długo. Dlaczego?

- Faktycznie to proces wręcz kilkuletni, rzadko udaje się go zamknąć w ciągu jednego roku. Procedura zaczyna się od propozycji ambasadora danego kraju, który oczywiście zasięga wcześniej informacji o kandydacie. Sprawdza m.in. podatność kandydata na tzw. dyplomatyczną korupcję i wyklucza możliwość szpiegostwa, bo w dyplomacji nie ma miejsca na pomyłki. Znajomość języków obcych jest dodatkowym atutem, zwłaszcza

- Konsul honorowy otrzymuje wraz z listami komisyjnymi jurysdykcję na określony okręg konsularny. W moim przypadku to obszar województwa kujawsko-pomorskiego z siedzibą w Toruniu – mówi Maciej Wydrzyński. Fot. Aneta Pierchalska

czy jeśli zna się ich kilka. Później procedura wymaga zgody prezydenta kraju, którego zostaje się konsulem. To oczywiście trwa kolejnych kilka miesięcy. Wszelkie zgody i rekomendacje ostatecznie powodują, że kandydat otrzymuje listy komisyjne i tzw. exequatur, co czyni go oficjalnie konsulem. Jednak ostatni i decydujący głos należy do ministra spraw zagranicznych RP. W moim przypadku sytuacja była o tyle interesująca, że zostałem najpierw wicekonsulem. Ponieważ Stanisław Rakowicz nadal piastuje stanowisko konsula honorowego Republiki Peru, ale z uwagi na wiek (ur. 1935 r.) wyraził absolutną aprobatę dla stworzenia dla mnie na pewien okres stanowiska wicekonsula i wspólnej pracy na rzecz Republiki Peru.

- Gdzie mieści się konsulat? Na terenie naszej gminy czy w Toruniu? Kto go utrzymuje? Czym zajmuje się konsul honorowy?

- Konsul honorowy otrzymuje wraz z listami komisyjnymi jurysdykcję na określony okręg konsularny. W moim przypadku to obszar województwa kujawsko-pomorskiego z siedzibą w Toruniu. W przypadku konsulatów honorowych koszty utrzymania siedziby konsulatu, pracowników, pomocy obywatelom danego kraju, promocji kraju czy eventów i spotkań z sympatykami leżą po stronie konsułów.

Spotkałem się z takimi opiniami, że praca konsula to głównie imprezy do białego rana w zycznym gronie i robienie dobrego wrażenia. Oczywiście nie jest to prawdą. Konsul musi być dyspozycyjny praktycznie całą dobę dla obywateli kraju, który reprezentuje. Kojarzmy biznesy obu krajów, pomagamy znaleźć partnerów biznesowych. To również sprawa wiz. Zdarzają się problemy w mieszanych małżeństwach, a także bardzo trudne sprawy natury kryminalnej. Tu obecność konsula jest nieoceniona.

- Powiedział Pan, że rolą konsula jest kojarzenie biznesów z obu krajów. Zastanawiam się jakie branże miałyby szanse na zaistnienie na rynku Ameryki Łacińskiej?

- Polska jest aktywnym eksporterem do Peru. Świetnym przykładem może być eksport wysokonapięciowych kabli z bydgoskiej fabryki kabli, których użyto m.in. do okablowania metra w Limie. Eksportujemy produkty mleczne, kosmetyki, artykuły medyczne czy maszyny i urządzenia. Przykłady takie można mnożyć. Również w skali mikroprzedsiębiorstw. Import z Peru do Polski to owoce, warzywa, pulpa kukurydziana, komosa ryżowa, chia, maca, czekolada, kakao, kawa, niewielkie ilości alkoholu i wiele innych produktów.

- Przychodzi więc przedsiębiorca z naszej gminy do konsula. A konsul?

- Pomoże bardzo chętnie w każdej sprawie, która będzie w jego kompetencjach. W sprawach biznesowych mamy bardzo duże wsparcie ambasady Republiki Peru w Warszawie. Również inne osoby, które fascynują się Peru albo wybierają się do tego pięknego kraju mogą odwiedzić konsulat i porozmawiać z nami. Dysponujemy też aktualnymi informacjami na temat ewentualnych zagrożeń czy sytuacji epidemicznej dzięki stałej współpracy z MSZ.

- Gdyby zatem ktoś z naszych czytelników chciał zwiedzić Peru, to co Pan by mu doradził? Gdzie warto pojechać? Na co zwrócić uwagę? Czego spróbować? Albo czego nie próbować?

- Od lat powtarzam, że Peru warto zobaczyć choć raz. To kraj dość egzotyczny w naszym wyobrażeniu i jednak bardzo odległy. Podróż samolotem trwa kilkanaście godzin, jednak to, co zobaczymy na miejscu spowoduje, że szybko zapomnimy o wszystkich niedogodnościach. Na szczególne polecenie zasługują: oczywiście stolica - Lima, Cuzco, Tru-

hillo, Arequipa, Machu-Picchu, Olan-taytambo, inkaskie saliny Salineras de Maras, Kanion Colca z klasztorem Santa Catalina, płaskowyż Nazca z tajemniczymi geoglifami, położone najwyżej na świecie żeglowne jezioro Titicaca z pływającymi wyspami Uros, Paracas, Islas Ballestas nazywane peruwiańskimi Galapagos, Sacsayhuaman i koniecznie Amazonia. O Peru można rozmawiać bez końca ... Peru słynie ze wspaniałej i bardzo zróżnicowanej kuchni. Kolejny raz z rządu jest uznawane w międzynarodowym głosowaniu za kraj, do którego podróżuje się z pobudek kulinarnych. Bardzo polecam streetfood, posmakujcie koniecznie Ceviche (ryba marynowana w soku z limonki, czerwonej cebuli i soli, podawana z kawałkami słodkiego ziemniaka), Chicharron (smażone kawałki boczku), Lomo Saltado (solona wołowina), Chupe de Camarones (gęsta zupa z krewetek), a na odważnych czeka Cuy czyli świnka morska.

A propos, nie każdy wie, że ziemniaki pochodzą właśnie z Peru. Początkowo w Polsce mówiono na tą bulwę „perka”, z czasem otrzymała miano „pyrka”.

Ze względu na duże różnice wysokości i ciśnienia a także rozrzedzone powietrze odradzam picie alkoholu w Peru. Zbawienne natomiast okazuje się żucie liści koki. Ryzykowne jest też uczestnictwo w modnych w ostatnim czasie obrzędach spożywania psychodelika w formie napoju – Ayahuasca.

- Czy planuje Pan jakieś inicjatywy, które mogłyby przybliżyć Peru mieszkańcom gminy, w której na stałe mieszka jej konsul honorowy?

- Jestem w przyjacielskim kontakcie z szefem Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Lubicz. Planujemy za kilka miesięcy przygotować spotkanie z ambasadorem Republiki Peru - Hubertem Wieland'em Conroy'em dla mieszkańców gminy Lubicz w ramach cyklu spotkań „Poznaj kulturę innych krajów”.

Warto wiedzieć, że wielu wybitnych Polaków odcisnęło swój ślad w historii Peru. Jesteśmy narodem postrzeganym tam wyjątkowo pozytywnie. Inżynier Ernest Malinowski wybudował w Andach najwyższą położoną kolej na świecie, Ryszard Małachowski był jednym z głównych architektów Limy, Edward Habich stworzył pierwszą w Ameryce Łacińskiej Wyższą Szkołę Inżyniersko-Górnictwa. Zapewniam, że oplać się zapamiętać te nazwiska bo pomogą Państwu otworzyć wiele drzwi w Peru.

Rozmawiała Kamila Mróz

Podsumowanie roku 2021, ciąg dalszy

Działają dla dobra innych

Wiesława i Piotr Piasta, sołtys Barbara Kisielewska wraz z Radą Sołecką Złotorii, ks. Bogumil Leszcz oraz Dionizy Gregorczyk to laureaci nagród wójta „za wkład i zaangażowanie w rozwój społeczności lokalnej”.

W poprzednim „Gońcu” pisaliśmy o grudiowej uroczystości podsumowującej 2021 rok, prezentując też nazwiska nagrodzonych sportowców. Obiecaliśmy, że o laureatach nagród wójta za zaangażowanie społeczne napiszemy szerzej w tym numerze, ponieważ przygotowując poprzedni nie znaleźliśmy ich jeszcze. Wójt Marek Nicewicz wręczył cztery statuetki.

Nagrodę za 2021 rok otrzymał ks. proboszcz Bogumil Leszcz z Lubicza Górnego, który m.in. stworzył przy kościele nowoczesną aulę, dostosowaną do współczesnych potrzeb ewangelizacyjnych, duszpasterskich i kulturalnych, wyposażoną w sprzęt audiowizualny. Jest też animatorem życia społecznego, sprawnym organizatorem mode-

rującym współpracę szerokiego kręgu osób świeckich w dziedzinach duszpasterskich i ewangelizacyjnych poprzez: wprowadzanie nowych form wychowania katolickiego, organizowanie na terenie parafii wydarzeń ewangelizacyjnych i kulturalnych czy zapewnienie możliwości działania i rozwoju zespołów muzycznych i wspólnot, itp.

Wiesława i Piotr Piasta, założyciele Stowarzyszenia One Passion One Love WP niezwykle aktywnie i z determinacją działają na rzecz osób z uzależnieniem. Swoją wiedzę i doświadczenie wykorzystują, pomagając i nie oczekując poklasku. Po cichu. Ich działania wpływają nie tylko na życie innych, ale także na pozytywny wizerunek gminy, jako samorządu wspierającego profilaktyczne działania i ludzi słabszych, będących w trudnej sytuacji życiowej. W ubiegłym roku Stowarzyszenie zorganizowało dla mieszkańców szereg imprez sportowo-rekreacyjnych, a organizowany, po raz kolejny, turniej z udziałem reprezentacji Polski w piłce ulicznej odbił się szerokim echem w całym kraju.

Nagrodzony Dionizy Gregorczyk to wieloletni strażak OSP Rogówko, doskonały organizator życia społecznego sołectwa, zawsze pomocny, a do tego cichy bohater – bez obawy o własne życie podjął się ratowania kobiety znajdującej się w studni. Czwartą statuetką zostali uhonorowani sołtys Barbara Kisielewska wraz z członkami Rady Sołeckiej Złotorii za niezwykłą kreatywność w zakresie animowania aktywności społecznej mieszkańców, skuteczność w dążeniu do realizacji wizji, planów, marzeń, które mają wpływ na rozwój miejscowości i wizerunek gminy. Złotoria ma na swoim koncie wiele ciekawych projektów: w tym ubiegoroczny mural historyczny nawiązujący do I pokoju toruńskiego oraz inne wydarzenia historyczne i rekreacyjne integrujące mieszkańców. Zgodna współpraca pani sołtys i rady sołeckiej z Urzędem Gminy Lubicz wpisuje się także w wizję promowania gminy otwartej na potrzeby mieszkańców i przyjaznej dla gości.

Tekst i fot. (KM)

Nagrodzeni statuetką wójta za działalność w 2021 roku

Projekty obywatelskie

Śpiewaj i ciesz się życiem

Największe przeboje Maanam na żywo będzie można w tym roku usłyszeć ze sceny Amfiteatru w Lubiczu Górnym.

Organizacja koncertów zespołu Tribute to Maanam w trzech gminach powiatu toruńskiego: Lubicz, Wielka Nieszawka i Zławie Wielka jest jednym z dwóch zwycięskich projektów budżetu obywatelskiego przeznaczonych dla naszych mieszkańców. - Zapewne będzie to niezapomniana przygoda muzyczna, nie tylko dla zwolenników dobrych wspomnień mu-

zycznych, ale także młodszych pokoleń, ponieważ muzyka Maanam jest ponadczasowa – mówi autorka projektu Agnieszka Janiaczyk-Dąbrowska. Koncert ma odbyć się 26 czerwca o godz. 18.00 w Amfiteatrze w Lubiczu Górnym. Tego dnia spodziewajcie się też innych atrakcji.

Drugim projektem jest Dzień zdrowia w Obrowie, ale skierowany także dla naszych mieszkańców oraz Obrowa i Czerwikowa. To akcja profilaktyczna poświęcona zdrowiu, zdrowemu stylowi życia

i aktywności fizycznej. Jej pomysłodawczyni Barbara Mońko-Juraszek zaplanowała m.in. konsultacje z lekarzami i innymi specjalistami oraz pokazy z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej i instruktaż marszu nordic walking.

- Zaprosimy także wystawców związanych z tematyką naszego dnia – mówi pani Barbara. - Spodziewam się całych rodzin, zatem zapewnimy także animacje dla dzieci oraz konkursy z nagrodami.

Wydarzenie również planowane jest w czerwcu.

(KM)

KRÓTKO

Od marca zmieniają się godziny otwarcia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Lubiczu Górnym. Mieszkańcy gminy odpady komunalne z gospodarstw domowych mogą tu zostawić bezpłatnie. PSZOK jest czynny od wtorku do piątku w godz. 10.00-18.00, a w soboty 9.00-14.00. Tel. 797 999 886 (czynny w godzinach funkcjonowania PSZOK).

Psycholog w siedzibie GOPS w Lubiczu Dolnym (ul. Toruńskiej 56) przyjmuje teraz cztery razy w tygodniu. Spotkanie można umówić bezpośrednio, kontaktując się z psychologiem (tel. 519 577 798, e-mail: e.makowska@gopslubicz.home.pl), poprzez kontakt z pracownikiem socjalnym lub dzwoniąc do GOPS-u pod numer 56 674 21 55. Praca psychologa jest finansowana z budżetu gminy, w tym środków przeznaczonych na profilaktykę alkoholową i narkotykową.

Rozpoczęły się przygotowania do wprowadzenia OSP Gronowo do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Przynależność do systemu to większy prestiż, ale także więcej pracy, obowiązków i wymagań. Taka jednostka musi być bardziej dyspozycyjna i szybciej zorganizować się do wyjazdu. W tej chwili w OSP Gronowo jest 31 aktywnych strażaków. Dysponują m.in. trzema wozami oraz łodzią.

Ta informacja również może zainteresować byłych i obecnych strażaków. Na naszej stronie internetowej zamieściliśmy rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych dotyczące wniosku o przyznanie świadectwa ratowniczego wraz ze wzorem wniosku i oświadczenia świadka. Zainteresowanych odsyłamy na www.lubicz.pl.

3 stycznia weszło w życie rozporządzenie ministra rozwoju i technologii w sprawie określenia wzoru formularza wniosku o ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego albo warunków zabudowy. Treść rozporządzenia oraz wniosek w formacie pdf zamieściliśmy na www.lubicz.pl

Rolnicy, jeśli chcecie odzyskać część pieniędzy wydanych na olej napędowy używany do produkcji rolnej, nie zapomnijcie o zbieraniu faktur VAT. Wniosek o zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego można już składać. Więcej: www.lubicz.pl lub 56 621 21 29.

Opr. (KM)

ŚCIĄGAWKA

Ważne numery telefonów

Urząd Gminy Lubicz 56 621 21 40
GOPS 56 674 21 55
Terapeuta uzależnień 797 999 879
Zakład Usług Komunalnych 56 678 53 14
PSZOK (przyjmowanie od mieszkańców odpadów posegregowanych) 797 999 886
Ratunkowy 112
Pogotowie gazowe 992
Pogotowie wod.-kan. 605 35 65 29
Pogotowie energetyczne 991
Awaryjne latarni 801 800 103 / 58 760 72 40
Serwis placów zabaw 500 280 543

Numery telefonów do wszystkich radnych i sołtysów, a także inne przydatne kontakty znajdziecie na naszej stronie internetowej www.lubicz.pl